

Seminář **Mezinárodní právo a mezinárodní politika**

Ivo Pospíšil

Allot, P.: The Concept of International Law

1) Co je to právo, co je funkcí práva?

- konzervuje struktury a systémy společenství
 - vytváří pojetí obecného, veřejného zájmu
 - předurčuje možný budoucí vývoj společnosti
 - je současným projevem toho, co se událo v minulosti
- formuluje to, co by mělo být ve formě idejí a ve formě praktického jednání aktérů
- je systémem, který univerzalizuje (zevšeobecňuje)
- je současně systémem, který partikularizuje
- předpokládá, že společnost má nástroje, jak se ve společnosti určuje obecný zájem

Allot, P.: The Concept of International Law

2) Co je funkcí mezinárodního práva?

3) Kde je vztah mezi právem a spravedlností?

4) Kde leží hranice legitimacy práva?

- ve vnitrostátním prostředí – rozpracované – 1. formální limit – souhlas většiny; 2. materiální limit – ochrana menšin a ochrana základních práv
- v mezinárodním právu – zóna mimo konstitucionalismus

Proč se společnosti integrovaly ve státy a tento proces se dále zastavil?

Allot, P.: The Concept of International Law

5) Právo o obecný zájem

- politics – oblast, kde se střetávají partikulární zájmy a tlumí společenský střet
- právo – představuje výslednici těchto střetů (dosažení kompromisu – vítězství „3. cesty“, kterou vlastně nikdo nechce, ale pro všechny je ještě akceptovatelná)

6) Systém mezinárodního práva

- mezinárodní ústavní právo (ius cogens)
- mezinárodní právo veřejné
- jednotlivé národní právní řády

Allot, P.: The Concept of International Law

7) Vývoj mezinárodního práva

- „univerzalizace“ mezinárodního práva (po roce 1500) – velmoci objevují svět
- diplomacie a válka (16. století) – evoluční hra přežití – právo války a míru jako základní ekvilibrium pro přežití
- teritorializace – spojení moci a území
- dvě domény (po francouzské revoluci) – vytváření dvou nezávislých oblastí (uvnitř státu - ideál omezené suverenity, demokracie, humanismu a lidských práv; vně státu – ideál neomezené moci, války všech proti všem)
- vytváření sféry mezinárodního práva (2. polovina 19. století) – nacionalizace a demokratizace mezinárodního prostředí
- prosazování univerzálních hodnot (po r. 1945) – potenciální univerzalita partikulárních ideí (základní práva, vláda práva, veřejný pořádek, sebeurčení, ochrana životního prostředí)

Současné mezinárodní právo je tvořeno všemi 6 vrstvami!

Allot, P.: The Concept of International Law

- 8) Prosazování mezinárodních (právotvorných) smluv jako projev konstitucionalizace
- mezinárodní smlouvy vznikaly přirozeně dříve, než samotná jednotící idea mezinárodního práva (kontraktualní smlouvy)
 - současná praxe: přechod od obyčejového práva do oblasti „smluvní legislativy“, stabilní a permanentní legislativní činnost (Komise pro mezinárodní právo) – obdoba vnitrostátní legislativy (vychází z francouzského racionalismu, přesvědčení, že lze předem normovat veškeré lidské chování) (normativní smlouvy)

Kumm, M.: The Legitimacy of Intl. Law: A Constitutionalist Framework of Analysis

- 1) Hypotéza článku: MP trpí od počátku 90. let krizí legitimacy
- 2) Proč nastala krize právě nyní?

Příčiny:

a) v období studené války:

- MP bylo považováno za neefektivní a nespolehlivé
- ovlivňovalo spíše život třetího světa (dekolonizace)
- úzké pojetí a přílišná specializace MP

b) v období po studené válce:

- rozšiřuje se záběr MP
- výslovný souhlas státu přestává být předpokladem závaznosti (koncepte *ius cogens* a *non-derogable rights*, nejmarkantněji v oblasti lidských práv)
- výrazná činnost mezinárodních orgánů a organizací (judicializace mezinárodní politiky)

Kumm, M.: The Legitimacy of Intl. Law: A Constitutionalist Framework of Analysis

3) Řešení? Zavádění principů

konstitucionalismu a socializace aktérů:

- formální legitimita (princip mezinárodní legality)
- subsidiarita
- adekvátní participace a odpovědnost aktérů
- dosahování rozumných výsledků

Scott, S.: International Law as Ideology: Theorizing the Relationship between International Law and International Politics

1) Realismus a mezinárodní právo

- mezinárodní politika je založena na racionálním kalkulu, jak ponejvíce rozšířit moc státu
- mezinárodní právo je realismem považováno za nástroj mezinárodní politiky v rukou těch nejmocnějších
- mezinárodní právo samo o sobě nemá žádný reálný význam, je pouze maskou, za kterou se skrývají skutečné mocenské boje (high politics)
- realismus však neumí vysvětlit, proč stát dodržuje mezinárodní právo, i když je to v rozporu s jeho mocenským zájmem

Scott, S.: International Law as Ideology: Theorizing the Relationship between International Law and International Politics

2) Mezinárodní právo jako ideologie?

- „moc“ mezinárodního práva je zde proto, že je to „mezinárodní právo“
- oddělení mezinárodního práva od mezinárodní politiky

Carty, A.: Critical International Law: Recent Trends in the Theory of International Law

Článek představuje výklad školy

Critical international legal studies:

David Kennedy: International Legal Structures;

Friedrich Kratochwil: Rules, Norms and Decisions On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs;

Marti Koskenniemi: From Apology to Utopia; The Politics of International Law

Carty, A.: Critical International Law: Recent Trends in the Theory of International Law

- staví se proti dřívějšímu pojmání MPV jako ideologie: namísto idealismu, normativismu a univerzalizmu staví heterogenitu, konflikt a partikularismus (působení mezinárodního práva není nutné vykládat z jeho vlastní podstaty – toto dřívější pojetí vedlo k vytvoření právního systému, který se stal naprosto odtažitým od praxe států, světem, který je zahleděný sám do sebe, autopoiesis, uzavřeným systémem: „norma je závazná, protože je to norma“)
- mezinárodní právo není předem daný projekt toho, co by mělo být, ale pouze reflektuje to, co v reálu existuje

Carty, A.: Critical International Law: Recent Trends in the Theory of International Law

- tím, že v mezinárodním prostředí neexistuje nadřazený normotvůrce, neplatí v mezinárodním právu rozdíl mezi sollen a sein (to, co má být lze dovodit pouze z toho, co reálně je)
- právo nelze vykládat samo ze sebe (normativismus), ale je třeba studovat, jakým způsobem do práva vstupují další, extralegální jevy
- mezinárodní právo je třeba více relativizovat a partikularizovat: současné pojetí z něj vytváří nositele euroamerických civilizačních hodnot, které jsou povyšovány skrze mezinárodní právo na hodnoty univerzální